

Programma Leven Lang Leren het land in

Niet *concurreren* maar **integreren**

Klaas Boer: "Als je als onderwijsinstelling meer betekenis wilt krijgen in het leven lang leren, red je het niet met alleen een cursus- en contractpoot"

Klaas Boer heeft lang nagedacht over de vraag: wat is leven lang leren? Hij bracht de dilemma's en de keuzes waar onderwijsinstellingen voor staan in kaart. In fraaie schema's. Daarmee en met zijn expertise ondersteunt hij scholen die vragen hebben op dit vlak.

"Als je als groen onderwijs wilt blijven bestaan, dan moet je iets met leven lang leren." U deed die uitspraak op een bijeenkomst over regioleren. Kunt u dat toelichten?
"Ja, je kunt ook opgaan in het overige onderwijs, maar wil je dat? De volumes zijn te klein. De opdracht voor het programma Leven Lang Leren van de Groene Kennis Coöperatie was en is: het organiserend vermogen van onderwijsinstellingen met betrekking tot leven lang leren versterken. Dat kan alleen met volumes. De vraag is gekoppeld aan urgenties en aan volumes. Als je als onderwijsinstelling meer betekenis wilt krijgen in leven lang leren dan red je het niet met alleen een cursus- en contractpoot. Op

veel instellingen zijn initieel onderwijs en de cursus- en contractpoot gescheiden. Als je dat meer met elkaar integreert, zoals bij Citaverde (zie kader), dan heeft dat ook invloed op het initieel onderwijs. Die cursus- en contractafdelingen die concurreren ook nog eens met elkaar. En er zit niet veel groei in. Scholen krijgen op die manier méér betekenis in de regio.”

Het gaat om volumes en om urgentie, hoe zit het met de urgentie?

“Scholen willen een positie als kenniscentrum in de regio. En scholen, met name het mbo, hebben een doelmatigheidsvraagstuk. Dat gaat over versnipperde opleidingen van te kleine omvang en over de primaire sector die steeds minder arbeidskrachten vraagt. Scholen zoeken het dus in het verbreden van het aanbod. Dat is bedrijfsmatig risicovol en het leidt tot kwaliteitsverlies. Groen onderwijs zit tegen een kritische grens. De overheid vraagt om arbeidsperspectief. De markt is niet groot en de vervangingsvraag is ook niet groot.

Vanwege deze kritische grens zoeken scholen ook aansluiting bij de regio. Maar de vraag is of je zoveel te bieden hebt dat je die positie kunt waarmaken en borgen. Je moet zoeken naar slimme combinaties, van bol, bbl, cursussen. Je moet veel integraler kijken naar initieel onderwijs ten opzichte van postinitieel onderwijs.”

Een vestigingsdirecteur van AOC Terra verklaarde op diezelfde bijeenkomst over regioleren: wij hebben over vijf jaar een grotere rol in het leven lang leren in de regio. Wat betekent dat voor de docent, voor de leerling en voor het onderwijs?

“De docent zal een veel grotere feeling hebben met het werkveld. Regioleren is bijvoorbeeld een goede manier om die verbinding te maken. Zorgen voor goede opdrachten in het initieel onderwijs en kennis ontwikkelen voor de sector, met onderzoek en met leerlingen. Dan sta je weer met twee voeten in de praktijk. Daarnaast moet het onderwijs een betekenis krijgen in de ontwikkeling van de regio. Je moet het gesprek aangaan met de regio. Wat zijn jullie ambities voor de toekomst, welke vraagstukken liggen daaronder? Wat vraagt dat voor oplossingen in het kader van leven lang leren? Dat gesprek heb je nodig voor de invulling van het initieel en het postinitieel onderwijs. Nu nog

hebben de directeur van bijvoorbeeld Terra Next en die van de Terra-vestigingen hun eigen contacten. Dat gesprek moeten ze gezamenlijk voeren en met de regio. Zonder dat gesprek red je het niet. Het mbo is best wel afgedreven van de omgeving, maar ik zie gelukkig ook de kentering.”

Leven lang leren is complex, het raakt aan heel veel en het moet integraal worden opgepakt. Wat zijn de hobbels?

“De versnippering van de sector, de kleinschaligheid, de kleine volumes, het minimale investeringsgeld, de lage organisatiegraad. De sectoren hebben groen onderwijs nodig, maar ze hebben geen geld. Initieel en postinitieel onderwijs, sectoren en onderwijs, ze moeten het samen doen. Ondernemers komen pas in actie als ze de urgentie echt voelen, dan kloppen ze aan bij het onderwijs en dat reageert daar vaak niet adequaat op. Het bedrijfsleven klaagt dan over gebrek aan flexibiliteit. De focus ligt bij het initieel onderwijs, is afgestemd op de eisen van de inspectie. Scholen moeten toe naar een hybride organisatie waarbij ze de inspectie tevreden houden en, met meer flexibiliteit, ook het bedrijfsleven.”

U ondersteunt onder andere AOC Terra om die grotere rol in de regio te krijgen? Welke stappen maakt dat aoc?

“Dat begint met de vorming van 4Groen, de samenwerking tussen de vier noordelijke aoc's. Zo zitten bijvoorbeeld de directeuren van de vier cursus- en contractafdelingen bij elkaar om tot meer samenwerking te komen. Er worden regioanalyses gemaakt, hoe zit je markt in elkaar? Terra en Nordwin College hebben regioleren als onderwijsvorm ingevoerd. Dat zijn al heel wat stappen. Het programma Leven Lang Leren ondersteunt dat. Bijvoorbeeld bij de vraag: hoe breng je het in kaart?”

Tot slot

“Het voordeel van de groene kenniskolom is dat we op nationaal niveau ook het gesprek aan kunnen gaan, met het ministerie van Economische Zaken, met de landelijke sectorpartijen. We kunnen er een politieke agenda van maken. Overheid, bedrijfsleven, onderwijs kunnen samen de politieke randvoorwaarden scheppen. Daar heb je een sterk verhaal voor nodig. Maar daar ligt ook je kracht en je expertise.”

Kijk voor links bij dit artikel op www.groenonderwijs.nl > vakblad editie 9

‘Je moet veel integraler kijken naar initieel onderwijs ten opzichte van postinitieel onderwijs’

CITAVERDE COLLEGE EN LEVEN LANG LEREN

Citaverde College ziet de pijlers vmbo, mbo en postinitieel onderwijs als onlosmakelijk met elkaar verbonden, dus is er gekozen om die met elkaar te verbinden. Door meer verbinding tussen onderwijs en bedrijfsleven hoopt Citaverde de innovatiekracht van de bedrijven te versterken en het onderwijs uitdagender te maken voor de leerlingen.

De cursus- en contractafdeling is de zesde locatie van Citaverde, staat financieel niet los van het aoc, maakt gebruik van dezelfde voorzieningen en veelal ook van dezelfde docenten.

Marcel Creemers, directeur cursus- en contractonderwijs:

De afdeling heeft toegang tot alle netwerken, bronnen, faciliteiten die het regulier onderwijs ook heeft. Daarnaast heeft het totale aoc een grotere financiële buffer dan een kleine, afzonderlijke unit. Doordat docenten ook voor het bedrijfsleven werken, krijgen ze te maken met een cyclus van verandering die sneller gaat dan binnen het onderwijs. Daarmee wordt de urgentie om kennis te vernieuwen groter. Dat heeft zijn weerslag in het reguliere onderwijs.

Er zijn combinaties van doelgroepen mogelijk die

elkaar positief beïnvloeden. Zo volgen oudere werknemers, bol- en bbl-leerlingen nu dezelfde module pluimveehouderij. Citaverde heeft een aantal 'sterbedrijven' kunnen aanwijzen waarvan het gebruik maakt als opleidingslocatie voor initieel en postinitieel onderwijs. Een minpunt is volgens Creemers dat de schoolorganisatie niet altijd snel en flexibel genoeg kan inspelen op de vragen van het bedrijfsleven.

Theo Boumans, docent varkenshouderij:

"Ik bouw een groot netwerk op dat ik inzet in zowel het initieel als het postinitieel onderwijs. Daardoor blijf ik op de hoogte van de actuele ontwikkelingen. Die kennis kan ik weer kwijt bij mijn leerlingen en cursisten. Mijn netwerk is ook een goede bron voor gastlessen en excursies. In het dagonderwijs leer ik veel op het didactische vlak dat ik weer gebruik in het cursus- en contractonderwijs. Dat missen gastdocenten uit het bedrijfsleven weer. Die willen vooral veel informatie geven, maken geen gebruik van verschillende werkvormen. Op deze manier ben je in beeld vanaf dat de leerlingen 16 zijn tot hun 67e. Je bent een vast punt waar ze op terug kunnen vallen. Het netwerk breidt zich alleen maar uit. ■

Hoeve Rosa in Sevenum is een van de 'sterbedrijven' die Citaverde gebruikt als opleidingslocatie voor initieel en postinitieel onderwijs